

POSTANOWIENIE

Dnia 8 lipca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski

w sprawie z wniosku W. G.

przy uczestnictwie V. K., R. K., A. K., K. K., M. Ż., H. N. oraz Prokuratora

Prokuratury Okręgowej w Poznaniu

o stwierdzenie nabycia spadku po M. K.,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 8 lipca 2015 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki V. K.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 14 lutego 2014 r., sygn. akt II Ca 220/11,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania

2. przyznaje adw. M. W. od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) zł powiększoną o podatek VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej V. K. w postępowaniu kasacyjnym,

3. zasądza od V. K. na rzecz H. N. kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem skargi do rozpoznania.

Pełnomocnik uczestniczki V. K. w skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 14 lutego 2014 r. wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania oparł na przesłankach wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c.

W ocenie skarżącej zachodzi nieważność postępowania z powodu pozbawienia uczestniczki postępowania możliwości obrony jej praw, które miałyby wynikać z zaniechania wobec uczestniczki, będącej osobą niewładającą w stopniu wystarczającym językiem polski, tłumaczenia wszystkich dokumentów w sprawie oraz z tego, że posiedzenie Sądu Rejonowego w dniu 28 września 2009 r. oraz Sądu Okręgowego w dniu 1 kwietnia 2011 r. odbyło się bez udziału tłumacza.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że nieważność postępowania zachodzi, gdy z powodu uchybienia przez sąd przepisom postępowania, strona wbrew swej woli została faktycznie pozbawiona możliwości obrony swoich praw w istotnej części, jeżeli skutków tego uchybienia nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji i to bez względu na to, czy takie działanie strony mogłoby mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2005 r., IV CSK 84/10, nie publ., z dnia 10 maja 2000 r. III CKN 416/98, OSNC 2002 nr 12, poz. 20, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2014 r. I PK 291/13, nie publ.). Pozbawienie możliwości obrony należy oceniać przy uwzględnieniu konkretnych okoliczności

sprawy, bowiem „pojęcie niemożności obrony” może obejmować różne stany faktyczne, jednakże w grę wchodzi tylko wypadek, gdy strona rzeczywiście była pozbawiona możliwości obrony i nie działała w postępowaniu, a nie gdy mimo naruszenia przepisów procesowych podjęła czynności w postępowaniu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2008 r. II CSK 593/07). Z przedstawionych poglądów wynika, że wstępnym warunkiem nieważności postępowania są uchybienia formalne sądu, w wyniku których strona pozbawiona zostaje możliwości brania udziału w sprawie oraz zgłoszenia twierdzeń faktycznych, wniosków dowodowych oraz zarzutów.

Szczegółowa analiza akt sprawy oraz twierdzeń zawartych w skardze kasacyjnej nie pozwala na stwierdzenie, że w sprawie doszło do nieważności postępowania w powyższym rozumieniu. W ramach tzw. przedsądu Sąd Najwyższy nie dokonuje merytorycznej oceny zasadności podstaw na jakich oparto skargę kasacyjną. Badając zawarte we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania twierdzenie skarżącej, że w sprawie doszło do nieważności postępowania z powodu pozbawienia skarżącej możliwości obrony jej praw, należało wskazać na następujące okoliczności.

Sąd Okręgowy przystępując do rozpoznania sprawy na pierwszym posiedzeniu wyznaczonym na rozprawę, stwierdził, że uczestniczka nie włada językiem polskim w stopniu wystarczającym, w konsekwencji kolejne posiedzenia odbywały się przy udziale tłumacza. W toku postępowania uczestniczka zgłaszała wnioski dowodowe (k.1408), na rozprawie w dniu 25 września 2012 r. zadawała pytania powołanemu w sprawie biegłemu (k. 1350-52) oraz zajmowała stanowisko, zarówno ustnie na posiedzeniach, jak i w licznych pismach procesowych do poszczególnych czynności dokonywanych w postępowaniu.

Uczestniczka postępowania miała możliwość i zakwestionowała w piśmie procesowym z 5 grudnia 2011 r. (k.957-958) opinię pierwszego z biegłych powołanych przez Sąd Okręgowy, a na etapie późniejszym odniosła się do opinii Instytutu (k.1546). Nadto należy zaznaczyć, że pisma procesowe wnoszone przez uczestniczkę sporządzone były w języku polskim.

Z tych przyczyn nie jest zasadne twierdzenie, zawarte w uzasadnieniu skargi kasacyjnej, że uczestniczka pozbawiona została możliwości obrony swych praw.

Odnosząc się do przesłanki oczywistej zasadności skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), podnieść należy, że skarżąca w ogóle tej przesłanki nie uzasadniła utożsamiając ją z zarzutem nieważności postępowania.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej uczestniczce z urzędu orzeczono na podstawie § 19 w zw. z § 9 pkt 2 w zw. z 13 ust. 4 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 461). Na wniosek uczestnika zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną Sąd Najwyższy orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z 13 § 2 art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 8 pkt 2 w zw. z 13 ust. 4 pkt. 2 oraz Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 490).